

ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W SZCZECINIE

z dnia 29 grudnia 2022 r.

w sprawie planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Bagno Raczyk”

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r., poz. 916, 1726 i 2375) zarządza się, co następuje.

§ 1. Ustanawia się plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Bagno Raczyk”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2.1. Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie kompleksu turzycowisk, trzcinowisk i łożowisk otaczających ujście rzeki Cieszynki do jeziora Młyński Staw, oraz terasy źródłiskowej porośniętej przez dobrze zachowane olsy źródłiskowe, jak również ochrona miejsc gniazdowania i żerowania kilkudziesięciu gatunków ptaków, głównie wodno-błotnych i drapieżnych.

2. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu, o którym mowa w ust. 1 są:

- 1) położenie rezerwatu w całości na gruntach należących do Skarbu Państwa, zarządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Człopa oraz Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy;
- 2) dynamicznie zachodzące procesy renaturyzacji koryta rzeki Cieszynki oraz ekosystemów hydrogenicznym w dolinie;
- 3) uzależnienie stosunków wodnych w rezerwacie od sztucznego spiętrzenia rzeki Cieszynki;
- 4) położenie rezerwatu w dużym kompleksie leśnym i otoczenie lasami o znacznym stopniu naturalności;
- 5) położenie rezerwatu na terenie obszaru chronionego krajobrazu „Puszcza nad Drawą”;
- 6) położenie rezerwatu na terenie obszarów Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 i Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016.

§ 3. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków dla rezerwatu zawiera załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 4. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną ścisłą.

§ 5. Działania ochronne, z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji, określa załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 6. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w
Szczecinie

Aleksandra Stodulna

Załącznik nr 1 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 29 grudnia 2022 r.

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków dla rezerwatu.

Lp.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych
Zagrożenia wewnętrzne potencjalne		
1.	Wahania poziomu wód w granicach rezerwatu spowodowany zmianami klimatycznymi.	Monitoring zmian stosunków wodnych w granicach rezerwatu (realizowany w terminach oraz z częstotliwością zależnymi od potrzeb).
Zagrożenia zewnętrzne potencjalne		
2.	Zakłócenie reżimu hydrologicznego w wyniku zniszczenia lub likwidacji zastawki piętrzącej Młyńskiego Stawu.	Pozostawienie aktualnego stanu piętrzenia zapewniającego właściwe warunki funkcjonowania ekosystemów rezerwatu. Monitoring zmian stosunków wodnych w granicach rezerwatu (realizowany w terminach oraz z częstotliwością zależnymi od potrzeb).
3.	Penetracja rezerwatu powodująca płoszenie zwierząt w okresie lęgowym oraz związane z tym wydeptywanie roślinności i zaśmiecanie obiektu.	Oznakowanie rezerwatu tablicami urzędowymi, regulaminowymi i informacyjnymi oraz utrzymanie ich sprawności technicznej (konserwacja). Regularne usuwanie zaśmieceń z obszaru rezerwatu. Kontrola przestrzegania zakazów obowiązujących w rezerwacie.

Załącznik nr 2 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 29 grudnia 2022 r.

Określenie działań ochronnych na obszarze rezerwatu z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji dla rezerwatu.

Lp.	Rodzaj działań	Zakres działań	Lokalizacja
1.	Monitoring zmian stosunków wodnych oraz stanu roślinności	Instalacja co najmniej 2 piezometrów z elektronicznymi urządzeniami rejestracji zmian poziomu wody na torfowisku, w okresie pierwszych 5 lat obowiązywania planu. Prowadzenie monitoringu poziomu wody w oparciu o powyższe urządzenia, uwzględniającego codzienną rejestrację poziomu wody. Odczyt wyników 1 raz w roku. Utrzymanie sprawności technicznej ww. urządzeń (konserwacja) oraz ich ewentualna wymiana – według potrzeb. W 10 roku obowiązywania planu, należy wykonać mapę roślinności obiektu ukierunkowaną na rejestrację ewentualnych zachodzących zmian oraz ocenić pod tym kątem skład gatunkowy, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków rzadkich i zagrożonych, w tym oceną stanu siedliska 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnion glutinoso-incanae</i> i olsy źródliskowe (na podstawie metodyki Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska opisanej w przewodnikach metodycznych).	Obszar całego rezerwatu
2.	Monitoring populacji chronionych gatunków zwierząt	Monitoring chronionych i zagrożonych zwierząt stanowiących przedmiot ochrony obszarów Natura 2000, w tym: bobra europejskiego <i>Castor fiber</i> , wydry <i>Lutra lutra</i> , zimorodka <i>Alcedo atthis</i> , żurawia <i>Grus grus</i> , gągoła <i>Bucephala clangula</i> , bączka <i>Ixobrychus minutus</i> (na podstawie metodyki Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska opisanej w przewodnikach metodycznych).	Obszar całego rezerwatu
3	Kontrole w zakresie przestrzegania prawa	Regularne prowadzenie czynności kontrolnych w zakresie przestrzegania prawa, szczególnie używania sprzętu pływającego w okresie letnim. Zalecany system kontroli oparty na montażu fotopułapek w naważnych punktach. Informację o monitorowaniu obiektu należy umieścić na tablicach informacyjnych oraz potencjalnych miejscach łamania zakazów.	Obszar całego rezerwatu
4.	Utrzymanie czystości	Sprzątanie oraz usuwanie zaśmiecen poza obszar rezerwatu – w terminach i z częstotliwością zależną od potrzeb.	Obszar całego rezerwatu
5.	Oznakowanie rezerwatu	Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) oraz ewentualna wymiana oznakowania rezerwatu - przez cały okres obowiązywania planu ochrony.	Granice rezerwatu

Uzasadnienie

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r., poz. 916 z późn. zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia dla rezerwatu przyrody plan ochrony, sporządzany zgodnie z art. 18 i 20 tej ustawy. Projekt planu sporządza się uwzględniając treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94 poz. 794). Plany ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego w części pokrywającej się z obszarem Natura 2000 powinny uwzględniać zakres planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 28 ustawy o ochronie przyrody, albo zakres planu ochrony dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 29 tejże ustawy. Rezerwat zlokalizowany jest w całości w granicach obszarów Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 oraz Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016, które posiadają plany zadań ochronnych, ustalone odpowiednio następującymi zarządzeniami: Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie planu zadań ochronnych obszary Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046 (Dz. Urz. Woj. Zach. poz. 5136), Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 29 października 2021 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 (Dz. Urz. Woj. Zach. poz. 4596).

Mając powyższe na uwadze przedmiotowy plan ochrony rezerwatu nie uwzględnia zakresu planu zadań ochronnych ww. obszarów Natura 2000.

Rezerwat „Bagno Raczyk” funkcjonuje na mocy zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 listopada 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Bagno Raczyk” (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2017 r., poz. 5146), na łącznej powierzchni 34,23 ha, w celu zachowania kompleksu turzycowisk, trzcinowisk i łożowisk otaczających ujście rzeki Cieszynki do jeziora Młyński Staw, oraz terasy źródłiskowej porośniętej przez dobrze zachowane olsy źródłiskowe, jak również ochrony miejsc gniazdowania i żerowania kilkudziesięciu gatunków ptaków, głównie wodno-błotnych i drapieżnych.

Przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046, które występują w rezerwacie, są: siedlisko przyrodnicze 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródłiskowe, którego płaty zajmują łącznie 11,74 ha oraz gatunki: 1337 bóbr *Castor fiber* oraz 1355 wydra *Lutra lutra*, natomiast przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 są: A229 zimorodek *Alcedo atthis*, A067 gągoł *Bucephala clangula*, A127 żuraw *Grus grus*, A022 bączek *Ixobrychus minutus*.

Dokumentacją wyjściową dla opracowania przedmiotowego projektu zarządzenia było opracowanie pn. „Dokumentacja przyrodnicza na potrzeby planu ochrony rezerwatu przyrody „Bagno Raczyk” (Jermaczek A., Banaszak K., Bernaś R., Horabik D., Krzyśków T., Pakuła M., Sierakowski M., Stańko R., Ślusarczyk T., Wołejko L., Świebodzin, 2020).

W trakcie opracowywania ww. dokumentacji nie zidentyfikowano żadnych istniejących zagrożeń dla celu ochrony rezerwatu i przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000. Zidentyfikowane zagrożenia dla celu ochrony rezerwatu i przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 tj.: zakłócenie reżimu hydrologicznego w wyniku zniszczenia lub likwidacji zastawki piętrzącej Młyńskiego Stawu (będącej kluczowym elementem utrzymania warunków wodnych w rezerwacie) oraz penetracja rezerwatu powodująca płoszenie zwierząt i wydeptywanie roślinności – mają wyłącznie status „potencjalnych”.

Uwzględniając powyższe rezerwat objęty został ochroną ścisłą, zgodnie z §22 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody. Ww. ochrona polega na rozpoznawaniu, monitorowaniu i eliminowaniu lub ograniczaniu zagrożeń antropogenicznych oraz na umożliwieniu przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych.

Nie wyznaczono w obrębie rezerwatu obszarów i miejsc udostępnianych dla celów naukowych. Do celów naukowych rezerwat może być udostępniony wyłącznie na wniosek zainteresowanego, po uzyskaniu zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie określającego zakres i zasady prowadzenia badań, pod warunkiem, że badania nie spowodują negatywnego oddziaływania na cele ochrony przyrody rezerwatu.

Nie wskazuje się miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza, ze względu na sprzeczność powyższych form działalności z celami ochrony przyrody w rezerwacie.

Nie wskazuje się obszarów i miejsc udostępnionych do celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych oraz amatorskiego połowu ryb i rybactwa ze względu na zagrożenie dla przedmiotów ochrony rezerwatu i przeciwdziałanie antropopresji. Nie wyznacza się obszarów, w których można polować ze względu na możliwość płoszenia i niepokojenia zwierząt.

Z uwagi na lokalizację rezerwatu w otoczeniu lasów gospodarczych Nadleśnictwa Człopa oraz brak istniejących zagrożeń zewnętrznych, nie wprowadzono ustaleń do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Człopa, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Człopa oraz planu zagospodarowania województwa zachodniopomorskiego, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych dla rezerwatu.

W granicach rezerwatu przyrody obowiązuje ochrona ścisła, gwarantująca całkowite i trwałe zaniechanie bezpośredniej ingerencji człowieka w stan ekosystemów, tworów i składników przyrody oraz w przebieg procesów przyrodniczych, a w przypadku ornitofauny - całoroczną ochronę należących do nich osobników i stadiów ich rozwoju.

Celem wprowadzenia zarządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 19 ust. 1a ustawy o ochronie przyrody sporządzający projekt planu ochrony zapewnił udział społeczeństwa w postępowaniu na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.) poprzez wydanie:

- 1) obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 20 stycznia 2016 r., znak: WOPN-ON.6202.22.2016.AR o przystąpieniu do sporządzenia projektu planu ochrony - podano do publicznej wiadomości poprzez publikację w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, wydruk w prasie o zasięgu regionalnym, wywieszenie na tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie od dnia 20 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2018 r. oraz przesłanie obwieszczenia do właściwych miejscowo: Urzędu Miasta i Gminy Człopa, Starostwa Powiatowego w Wałczu, Nadleśnictwa Człopa, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Pile, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z prośbą o jego wywieszenie na tablicach ogłoszeń przez okres ponad 21 dni. Odnośnie zamierzenia nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski,
- 2) obwieszczenia RDOŚ w Szczecinie z dnia 28 listopada 2022 r., znak: WOPN.6202.18.2022.MKP w sprawie możliwości zapoznania się z projektem oraz o możliwości i terminie wnoszenia do niego propozycji i uwag - podano do publicznej wiadomości poprzez publikację w Biuletynie Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, wydruk w prasie o zasięgu regionalnym (Głos Szczeciński z dnia 28 listopada 2022 r.), wywieszenie na tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie od dnia 28 listopada do dnia 22 grudnia 2022 r. oraz przesłanie do właściwych miejscowo Urzędu Miasta i Gminy Człopa, Starostwa Powiatowego w Wałczu, Nadleśnictwa Człopa, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Pile, Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego z prośbą o ich wywieszenie przez okres 21 dni. W trakcie konsultacji uwagi i wnioski wniesione zostały przez Nadleśnictwo Człopa (pismo z dnia 19 grudnia 2022 r., znak: ZG.7212.6.2022). Tut. organ rozpatrzył przesłane uwagi w sposób następujący:

Lp.	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia
1.	w § 2, ust. 2, pkt. 1 odpowiedni zapis dla nazwy Nadleśnictwa Człopa brzmi: „Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Człopa” (bez przecinka)	Uwagę uwzględniono.
2	dla działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej powinno się zaplanować monitoring stanu drzewostanów potencjalnie zagrożonych presją bobra europejskiego na obszarze całego rezerwatu.	Uwagi nie uwzględniono. W ramach prac nad dokumentacją do planu ochrony rezerwatu przyrody „Bagno Raczyk” nie wskazano bobra europejskiego <i>Castor fiber</i> jako gatunku stanowiącego zagrożenie (istniejące lub potencjalne) dla trwałości drzewostanów w rezerwacie, w tym występującego siedliska przyrodniczego 91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olchowe i jesionowe. Zapisy w ww. dokumentacji wskazują, że drzewostany rezerwatu podlegają dynamicznym przekształceniom, lecz nie są zagrożone. W związku z powyższym w ocenie tut. organu nie ma podstaw do wprowadzenia wnioskowanego zapisu. Należy zaznaczyć, że w lp. 2 załącznika nr 2 do projektu zarządzenia wskazano działanie polegające na monitoringu populacji chronionych gatunków zwierząt, w tym bobra europejskiego <i>Castor fiber</i> , na podstawie metodyki Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska opisaney w przewodnikach metodycznych. Zgodnie z przewodnikiem metodycznym GIOŚ, przy ocenie stanu siedliska bobra europejskiego, ocenie podlegają 4 główne wskaźniki: „baza pokarmowa”, „udział siedliska kluczowego dla gatunku”, „charakter strefy przybrzeżnej” i „stopień antropopresji”. Określenie wartości każdego z tych wskaźników wymaga analizy kilku wskaźników cząstkowych. W przypadku „bazy pokarmowej” brane są pod uwagę następujące wskaźniki cząstkowe: „obfitość preferowanych gatunków drzew i krzewów”, „udział preferowanych drzew i krzewów”, „udział brzegu z zadrzewieniami”, „udział drzew o pierśnicy 2,5 – 15 cm oraz „dostępność grążeli/grzybieni”. Zatem dostępność drzew opisują 4 wskaźniki cząstkowe analizowane w ramach monitoringu tego gatunku.

W ramach autokorekty zmieniono nazwę tabeli w załączniku nr 2 z „Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony czynnej z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji dla rezerwatu” na nazwę w brzmieniu: „Określenie działań ochronnych na obszarze rezerwatu z podaniem ich rodzaju, zakresu i lokalizacji dla rezerwatu”.

Na podstawie art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, pismem z dnia 21 listopada 2022 r., znak: WOPN.6202.18.2022.MKP przekazano do zaopiniowania projekt zarządzenia Radzie Miejskiej w Człopie. Rada nie zajęła stanowiska w przedmiotowej sprawie w terminie 30 dni, więc w myśl art. 89 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559 z późn. zm.), rozstrzygnięcie uznane zostało za przyjęte w brzmieniu przedłożonym.

Projekt planu został zaopiniowany przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska – e-mail z dnia 28 października 2022 r.

Projekt zarządzenia, na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2022 r. poz. 135 z późn. zm.), został uzgodniony przez Wojewodę Zachodniopomorskiego pismem z dnia 27 grudnia 2022 r., znak: P-1.0522.28.2022.KD.